

Юдін Владлен,

бакалавр групи СР–41 спеціальності Соціальна робота факультету педагогіки
і психології Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Петришин Л. Й,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ-ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Актуальність теми дослідження. Проблема соціальної профілактики дезадаптації дітей-переселенців є надзвичайно актуальною в сучасному світі, особливо у контексті конфліктів та війн, що відбуваються у різних частинах світу. Основні аспекти актуальності цієї проблеми включаються такими основоположними складовими: гуманітарною кризою, що полягає у збільшенні кількості внутрішньо переміщених осіб та біженців у світі створює необхідність ефективних заходів для підтримки їхньої адаптації та інтеграції у нові умови; психологічним благополуччям, що тим що діти, які пережили конфлікти та переселення, часто зазнають стресу та травм, які можуть впливати на їх психологічне та емоційне здоров'я; освітою та розвитком, так як діти-переселенці мають право на якісну освіту та можливості для розвитку свого потенціалу, а система підтримки та соціальної профілактики може допомогти їм у цьому; соціальною стабільністю, адже підтримка адаптації та інтеграції дітей-переселенців сприяє зміцненню соціальної стабільності та зменшенню ризику конфліктів у суспільстві [1; 4; 5].

Саме тому, розробка та реалізація ефективних програм соціальної профілактики дезадаптації дітей-переселенців є критично важливою для вирішення цієї актуальної проблеми.

ТНПУ

MAGISTERIUM

Метою статті є висвітлення проблеми соціальної профілактики дезадаптації дітей-переселенців у нових умовах життєдіяльності.

Виклад основного матеріалу. Для розуміння поняття «діти-переселенці» – конкретизуємо категорію, яка більшою мірою пов'язана зі складними умовами життєдіяльності. У контексті досліджуваної проблеми ми будемо розглядати поняття «діти-переселенці» як таке – це діти, які були змушені залишити своє місце проживання у зв'язку зі збройним конфліктом, тимчасовою окупацією, насильством, порушеннями прав людини або надзвичайними ситуаціями природного або техногенного характеру та переселилися на інше місце, де вони шукають притулок та підтримку.

У сучасних умовах ведення воєнних дій в Україні соціальна профілактика дезадаптації дітей-переселенців є важливою складовою підтримки цієї вразливої групи. Основні напрями такої профілактики включають: психологічну підтримку, що включає доступ дітей до психологічної допомоги та консультування для допомоги їм у подоланні стресу та адаптації до нових умов; соціальну інтеграцію, що забезпечує створення умов для швидкої інтеграції дітей у нове соціальне середовище, зокрема, шляхом організації заходів для знайомства з місцевою культурою та традиціями; освіту та навчання, які забезпечують доступ дітей до якісної освіти та навчання, включаючи підтримку у вивченні мови та адаптацію до нової навчальної програми; медичну допомогу, яка націлена на забезпечення доступу до медичної допомоги та програм здоров'я для покращення фізичного та психічного стану дітей; соціальну підтримку сім'ї, що надає допомогу сім'ям у вирішенні життєвих проблем та підтримка у створенні сприятливих умов для дітей; правову підтримку, яка включає доступ до

ТНПУ MAGISTERIUM

правової допомоги та захисту прав дітей-переселенців; розвиток самоствердження, який відповідає за стимулювання розвитку навичок самоствердження та соціальної адаптації для підвищення самооцінки та впевненості у собі [2; 3; 4].

Ці напрями спрямовані на створення умов для успішної адаптації та інтеграції дітей-переселенців у нове соціальне середовище та підтримки їхнього психологічного та соціального благополуччя.

Важливою складовою досліджуваної проблеми є соціальна інтеграція дітей внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у навчальні заклади є важливим аспектом їхнього адаптації та реінтеграції в нове оточення. Цей процес передбачає створення позитивних умов для їхнього успішного навчання та взаємодії з новим соціальним оточенням. Для цього соціальному працівнику/педагогу необхідно надавати якісну фахову соціальну підтримку, адже діти внутрішньо переміщених осіб потребують психологічної та емоційної підтримки для подолання стресу, пов'язаного з переміщенням та адаптацією до нових умов. При цьому важливо забезпечити дітям внутрішньо переміщених осіб можливість отримання якісної освіти, включаючи доступ до навчальних матеріалів та ресурсів, а самі навчальні заклади повинні створювати умови для інклюзивного навчання, щоб діти внутрішньо переміщених осіб могли відчувати себе частиною шкільної спільноти [1; 5].

Для реалізації соціальним працівником/педагогом усіх напрямів соціальної профілактики дезадаптації дітей-переселенців у нових умовах життєдіяльності, важливо стимулювати взаємодію дітей внутрішньо переміщених осіб з іншими учнями у школі та вчителями для покращення їхньої соціальної адаптації, в свою чергу вчителям слід отримувати

ТНПУ MAGISTERIUM

підтримку з питань роботи з дітьми внутрішньо переміщених осіб для ефективного соціалізації та адаптації дітей-переселенців до нових умов життєдіяльності та навчання. Забезпечення доступу дітей-переселенців до якісної освіти є важливим для їхньої успішної інтеграції. Це може включати підтримку в навчанні мови, визнання попередньої освіти та вирішення будь-яких недоліків у навчанні.

Висновки. Загалом, аналіз проблеми соціальної профілактики дезадаптації дітей-переселенців у нових умовах життєдіяльності, надає можливість констатувати, що адаптація та інтеграція дітей-переселенців у нове соціальне середовище є складним процесом, який вимагає уваги до різноманітних аспектів їхнього життя, зокрема таких як: мовна адаптація, адже діти-переселенці можуть потребувати допомоги у вивченні мови країни, до якої вони переїхали; навчання та освіта, яка може включати підтримку в навчанні мови, визнання попередньої освіти та вирішення будь-яких недоліків у навчанні; соціальну підтримку, яка надає доступ до психологічних консультацій та групової підтримки та може допомогти їм адаптуватися до нового життя; культурна адаптація, що надає дітям-переселенцям можливість зберегти свою культурну ідентичність, а також вивчити та поважати культуру країни прийому, що сприятиме їхній адаптації та взаєморозумінню з оточуючими.

Окрім того, важливо включати дітей-переселенців у різноманітні заходи та програми спільноти. Це допоможе їм відчувати себе частиною нового середовища та розвивати нові стосунки та навички.

Список використаних джерел

1. Алексєєнко Т. Ф., Гончар Л. В., Куниця Т. Ю., Биби́к Д. Д. Вимушені переселенці: соціально-педагогічні проблеми і досвід підтримки: монографія / за ред. Т.Ф. Алексєєнко. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2020. 240 с.

ТНПУ
MAGISTERIUM

2. Блинова О. Є. Соціально-психологічна адаптація вимушених мігрантів: підходи і проблеми вивчення феномена акультурації. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки.* 2016. Вип. 3(1). С. 111–117.

3. Жданович Ю. М. Особливості адаптації дітей вимушених переселенців URL: https://lib.iitta.gov.ua/708775/1/21-1_204-213_%D0%96%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87.pdf (дата звернення 21.01.2024.)

4. Петришин Л. Й., Лещук Г. В. Змістові аспекти соціально-педагогічної роботи з вимушеними переселенцями та їх сім'ями в сучасних соціальних умовах. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2016/1/7.pdf> (дата звернення 10.01.2024.)

5. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період: метод. рек. / Н. П. Бочкор, Є. В. Дубровська, О. В. Залеська та ін. К.: МЖПЦ Ла Страда-Україна, 2014. 84 с.